

Predmet: **Politika, građansko društvo i gospodarstvo**

Profesor: Danijela Galić, danijela.g@gmail.com

Nastavna jedinica: **Tržište i cijene**

Udžbenik: BENIĆ, VULIĆ: *Politika i gospodarstvo*, udžbenik u četvrtome razredu gimnazije, Školska knjiga, Zagreb, 2014.

TRŽIŠTE I CIJENE

Dragi učenici, predlažem da prvo polako i s razumijevanjem pročitate tekst koji se na nalazi na stranicama 126-131 u udžbeniku koji sam prethodno navela. Za vas koji nemate ovaj udžbenik navedene stranice se nalaze u prilogu.

Nakon čitanja ste uočili kako se u ovoj lekciji uglavnom spominju i ponavljaju četiri pojma, a to su: TRŽIŠTE, POTRAŽNJA, PONUDA I TRŽIŠNA CIJENA. To su ujedno i pojmovi koje vi biste vi trebali moći objasniti. Pokušat ću barem malo pomoći u razumijevanju teksta kojeg ste pročitali.

Što je tržište?

Tržište se definira kao **mjesto sučeljavanja ponude i potražnje i formiranja cijena**. Tržište ne mora biti konkretno fizičko mjesto, s točno određenom adresom, češće je zapravo riječ o zamišljenom, imaginarnom prostoru (npr. kada kažemo tržište čokolade ili tržište dijamanata znamo da ne postoji fizičko mjesto gdje se nalaze sve čokolade svijeta).

Tržišta se obično dijele:

- Prema mjestu (prostornom obuhvatu): lokalno, nacionalno, međunarodno, svjetsko...
- Prema predmetima razmjene (tržište kave, nafte...)

Što je potražnja i što je određuje?

Potražnja je količina dobara i usluga koje će se kupiti po određenim cijenama na određenom tržištu i u određenom vremenu. Prema **općem zakonu potražnje**, kad cijena dobra raste, potraživana količina se smanjuje i obrnuto. Npr. ako je cijena mandarina niska, ljudi će kupovati više mandarina nego nekog skupljeg voća. Logično, zar ne?

Pogledajte Sliku 1.3. na stranici 128. Prikazana je skala i krivulja potražnje. Oblik krivulje potražnje pokazuje da su tražene količine određenog dobra i kretanje cijena obrnuto ovisne, odnosno količina potražnje se smanjuje kad se cijena povećava (postoje iznimke ovoga pravila).

Što je ponuda i o čemu ovisi?

Ponuda je količina dobara i usluga koje se nude na prodaju po određenim cijenama na određenom tržištu u određeno vrijeme.

Kao što ste pročitali u knjizi **prema općem zakonu ponude**, proizvođači će biti voljni nuditi veću količinu određenog dobra kad mu je cijena viša, i obrnuto, manju količinu kad je cijena niža, uz uvjet da sve drugo ostane nepromijenjeno. Npr. kad su ljudi primijetili da je otkupna cijena smilja visoka, krenuli su u masovnu proizvodnju te biljke. Dobro znamo što se nakon toga dogodilo, dakle, velika ponuda smilja na tržištu je uzrokovala opadanje otkupne cijene smilja i mnogi su nakon toga jednostavno odustali od proizvodnje .

Pogledajte sliku 1.4. na stranici 129. Prikazana je krivulja i skala ponude. Krivulja ponude se, kao što možete vidjeti, penje naviše i udesno i pokazuje da se količine ponuđenog dobra (robe ili usluge) i kretanje cijena usporedno ovisni, tj. količina ponude se smanjuje kad cijena dobra pada.

Kako se određuje tržišna cijena?

Zašto je cijena nafte trenutno niža nego je bila prije mjeseca, a zašto je cijena maski za lice porasla? Odgovor je naravno na tržištu, odnosno cijena ovisi o ponudi određene robe i potražnji za istom.

Prisjetimo se opet krivulje ponude i potražnje. Sjecište krivulja ponude i potražnje zapravo određuju cijenu dobra u određenom vremenu i prostoru (Vidi sliku 1.5. na stranici 131)

Krivulje ponude i potražnje se mogu premješati zbog izmijenjenih uvjeta na tržištu (npr. elementarna nepogoda, politička kriza, virus..) što vodi novoj ravnoteži, odnosno novoj cijeni.

- Da biste procijenili svoje znanje, odgovorite na pitanja iz udžbenika koja se nalaze na stranici 131.

Poveznice za dva kratka video filma o ponudi i potražnji:

- https://www.youtube.com/watch?v=720uyg0Dd_M&list=RDCMUCveQN5D9y28Xou9jMBQkbGQ&start_radio=1&t=3
- <https://www.youtube.com/watch?v=WZ0I9t9QoZ0>